Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет педагогічної освіти і мистецтва
Кафедра педагогіки та менеджменту освіти

Факультет спеціальної освіти, психології та соціальної роботи
Кафедра загальної та практичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри педагогіки та менеджменту освіти__
__
Світлана ПОЛІЩУК
«31» серпня 2026 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри загальної та практичної психології

Олександр ГУДИМА
26 серпня 2026 р.
Зі змінами 29 вересня 2026 р.
.

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

підготовки фахівців ***першого (бакалаврського)*** *рівня вищої освіти*

за освітньо-професійною програмою ***Середня освіта (Історія та правознавство)***
спеціальності ***А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)***

предметної спеціальності ***А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)***

галузі знань ***А Освіта***

мова навчання ***українська***

2026 – 2027 навчальний рік

Розробники програми:

О. В. Савіцька, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної та практичної психології;
О. В. Горбатюк, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти;

Ухвалено на засіданні кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Протокол № 13 від 31 серпня 2026 року

Ухвалено на засіданні кафедри загальної та практичної психології освіти
Протокол № 10 від 26 серпня 2026 року

Зі змінами
Протокол № 12 від 29 вересня 2026 року

ПОГОДЖЕНО
Гарант освітньої програми _____

ЗМІСТ

Вступ.
1. Мета і завдання практики.
2. Бази практики.
3. Перелік визначених компетентностей та програмних результатів навчання.
4. Термін проходження практики.
5. Організація проведення практики.
6. Зміст практики.
7. Рекомендації до оформлення звітної документації .
8. Критерії оцінювання результатів практики.
9. Порядок підведення підсумків практики.
10. Рекомендована література.
11. Додатки.

Додаток 1. Взірець індивідуального плану проходження навчальної психолого-педагогічної практики
Додаток 2. Схема звіту про навчальну психолого-пеадгогічну практику
Додаток 3. Вимоги до оформлення конспекту виховного заходу
Додаток 4. Схема спостереження за процесом викладання на уроці
Додаток 5. Схеми протоколів психологічних спостережень
Додаток 6. Узагальнююча таблиця «Психологічна характеристика особливостей поведінки та діяльності учнів під час уроку»
Додаток 7. Завдання з психології Методи діагностики та розвитку психічних процесів учнів

ВСТУП

Навчальна психолого-педагогічна практика є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань А Освіта спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) освітньо-професійної програми Середня освіта (Історія та правознавство) і спрямована на закріплення теоретичних знань з психології та педагогіки, отриманих здобувачами вищої освіти за час навчання, набуття і вдосконалення загальних та фахових компетентностей.

У процесі практики здобувачам вищої освіти надається можливість спостерігати за особливостями організації освітнього процесу в школі, вивчати особливості поведінки та діяльності учнів під час уроків, закріпити, поглибити і збагатити психолого-педагогічні і фахові знання.

Навчальна психолого-педагогічна практика, яку проходять здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, є першою у професійній підготовці здобувачів. Вона систематизує та поглиблює знання з педагогіки і психології, забезпечуючи поєднання теоретичної підготовки майбутніх учителів з практичною діяльністю в закладах загальної середньої освіти; сприяє формуванню особистого стилю педагогічної діяльності, об'єктивній оцінці та розвитку своїх умінь та навичок, а також спонукає студентів-практикантів до подальшої активності та самостійності в набутті професійних умінь.

Програму навчальної психолого-педагогічної практики здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» розроблено відповідно до навчальних планів підготовки бакалавра галузі знань А Освіта спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметної спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) освітньо-професійної програми Середня освіта (Історія та правознавство), Методичних рекомендацій до складання програм практики студентів вищих навчальних закладів України (лист Міносвіти України № 3.1-5/97 від 14 лютого 1996 р.), Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 93 від 08 квітня 1993 р. (зі змінами, внесеними Міносвіти № 351 (0351281-94) від 20 грудня 1994 р.), Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) (затверджене вченою радою університетуту 31.08.2021 р., протокол № 111-ОД), Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) (затверджене вченою радою КПНУ імені Івана Огієнка 23.07.2026 р.) та інших нормативно-правових актів у галузі освіти.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою навчальної психолого-педагогічної практика є оптимізація адаптацію студентів до умов їх майбутньої професійної діяльності; забезпечити пізнання ними закономірностей професійної діяльності та закладання основ творчого оволодіння способами її організації; формування професійно-особистісних якостей, узагальнення та систематизація професійних знань та навичок, розвиток уміння застосовувати набуті знання в умовах реального процесу навчання виховання у студентів потреби у професійному самовдосконаленні.

Завдання практики:

вивчати сучасний стану організації навчально-виховної роботи у різних типах закладів загальної середньої освіти;

закріпити, поглибити і збагатити психолого-педагогічні і фахові знання, навички їх застосування при розв'язанні конкретних педагогічних завдань;

формувати і розвивати у майбутніх учителів загальні й фахові компетентності та професійно значущі якості особистості;

виховувати у здобувачів стійкий інтерес і любов до професії вчителя, потребу в педагогічній самоосвіті;

створювати умови для професійного самовдосконалення здобувачів, розвитку їх творчих здібностей;

залучати здобувачів до науково-дослідницької педагогічної діяльності;

знайомити із сучасним станом освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; з інноваційним педагогічнім досвідом;

залучати здобувачів до самостійного розв'язання освітніх завдань;

формувати творче мислення, індивідуальний стиль професійної діяльності.

2. БАЗИ ПРАКТИКИ

Визначення баз практики здійснюється на основі прямих договорів.

Базою *навчальної психолого-педагогічної практики* є заклади загальної середньої освіти міста Кам'янець-Подільського, Кам'янець-Подільської ОТГ, закладів ЗСО України, що мають відповідну методичну базу для того, щоб забезпечити якісну підготовку фахівців за профілем, і таким чином відповідають програмним вимогам практики.

3. ПЕРЕЛІК ВИЗНАЧЕНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Для здобувачів за освітньо-професійна програма Середня освіта (Історія та правознавство)

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі освіти, професійної діяльності або у процесі навчання, що предбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 02. Здатність вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 03. Здатність критично та креативно мислити, виявляти ініціативу і мотивувати людей та рухатися до спільної мети, а також навчатися упродовж життя.

ЗК 05 Володіти основами української мови за професійним спрямуванням та здатність її застосовувати у професійній діяльності

ЗК 07. Навички використання загальних основ філософії у професійній діяльності.

ЗК 08. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 09. Здатність зберігати і примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності:

СК 01. Опанування базових методів загальної педагогіки у професійній діяльності

СК 02. Оволодіння основами психологічної науки, знанням психологічних закономірностей для організації педагогічної діяльності та спілкування.

СК 16. Здатність застосовувати теоретичні знання у навчальній та професійній діяльності, захищати законні права і інтереси суб'єктів освітньої діяльності.

СК 17. Вміння формулювати оцінки і версії історичних подій відповідно до загальнолюдських цінностей певного часу та певної групи людей.

СК 18. Здатність організовувати освітній процес для учнів з особливими освітніми потребами.

Програмні результати навчання:

За результатами проходження практики студент повинен уміти:

ПРН 01 Вміти застосовувати знання з української мови за професійним спрямуванням на практиці.

ПРН 04. Поєднувати та застосовувати вміння з педагогіки і психології та навички викладання історії та правознавства у професійній діяльності педагога.

ПРН 18. Володіти навичками організації безбар'єрного освітнього середовища для осіб з особливими освітніми потребами, розуміти їх права та потреби.

ПРН 19. Вміти використовувати у професійній діяльності специфічну історичну та правознавчу термінологію, користуватися фаховою науковою літературою та джерелами.

4. ТЕРМІН ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Галузь знань	А Освіта
Спеціальність	А4 Середня освіта (за предметними

	спеціальностями)
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Історія та правознавство)
Рівень вищої освіти	бакалавр
Рік навчання	другий
Семестр	четвертий
Терміни практики	2 тижні
Кількість годин	90
Кількість кредитів	3
Кваліфікація	Бакалавр середної освіти (Історія та гроадянська освіта). Вчитель-бакалавр історії, громадянської освіти та правознавства.
Вид підсумкового контролю	залік

5. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Навчальна психолого-педагогічна практика здобувачів організовується на підставі наказу ректора. Безпосереднє керівництво виробничою педагогічною практикою здобувачів здійснюють керівники практики – науково-педагогічні працівники кафедри загальної та практичної психології та кафедри педагогіки та менеджменту освіти.

Перед початком практики проводиться настановна конференція, на якій здобувачам роз'яснюються завдання і зміст практики, а також порядок її проходження, проводиться інструктаж з безпеки життєдіяльності та охорони праці.

Під час практики здобувачі організовують свою діяльність відповідно до вимог Статуту школи, дотримуються Правил внутрішнього розпорядку школи, виконують розпорядження адміністрації школи й керівників практики.

Для виконання програми практики, реалізації її завдань та проведення окремих видів навчально-виховної роботи з учнями здобувачі закріплюються за певними класами та вчителями. Щоденне навантаження студента становить 6-8 годин робочого часу.

Режим роботи практикантів визначається керівниками практики. Усі практиканти повинні приходити в школу не пізніше, як за 15 хвилин до початку занять у своєму класі, час перебування в школі визначається змістом та планом проведення практики.

У разі порушення поставлених вимог студент-практикант усувається від проходження практики. Здобувач, робота якого визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав навчальний план семестру. Практика завершується підсумковою конференцією, на якій підбиваються підсумки, оцінюються результати роботи.

Порядок проходження практики за технологіями дистанційного навчання

Організація та керівництво практикою

1. Під час карантину або інших ситуацій, коли можливості фізичного відвідування баз практик здобувачами вищої освіти обмежені або відсутні й традиційні технології проведення практики здобувачів вищої освіти не можуть бути застосовані, практику може бути переорієнтовано на дистанційне проведення відповідно до розпоряджень по університету, з урахуванням Положення про дистанційне навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (http://surl.li/axjsh) та на основі Додатку 5 до Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція).

У разі переведення освітнього процесу в університеті на навчання з використанням технологій дистанційного навчання практики проводяться на базі структурних підрозділів та лабораторій університету, що забезпечують виконання програми практики. Практична підготовка може здійснюватися з використанням технологій дистанційного навчання на підприємствах, організаціях, установах для спеціальностей, на яких можлива її організація з використанням такої форми навчання.

2. Завідувачі кафедр, факультетські керівники практик, науково-педагогічні працівники — керівники практик забезпечують підготовку інформаційних і навчально-методичних матеріалів (програму, індивідуальні завдання, критерії оцінювання, зразки документації, форми звітності, інформаційні ресурси та ін.) для дистанційного супроводу практики здобувачів вищої освіти університету.

3. Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу університету під час проведення практик за технологіями дистанційного навчання може здійснюватися через платформи/сервіси

MOODLE, Google Meet, ZOOM, електронну пошту, месенджери (Viber та ін.), відеоконференції (ZOOM, Google Meet, Skype та ін.), форуми, чати тощо.

4. Під час проведення настановних інструктивних нарад із питань проходження практики, підсумкових конференцій за її результатами, заходів поточного та підсумкового контролю за виконанням програми практики, захисту матеріалів практики перед комісією з використанням технологій дистанційного навчання має бути забезпечено:

- авторизований доступ до платформ/сервісів MOODLE, Google Meet, ZOOM;
- можливість визначення часу початку і завершення доступу, тривалості проведення заходу;
- об'єктивність критеріїв перевірки виконаних завдань програми практики.

5. Керівник практики в системі MOODLE розміщує програму практики/методичні рекомендації з проходження практики за технологіями дистанційного навчання, час консультацій та іншу інформацію, необхідну здобувачам вищої освіти.

Перед початком практики проводять настановну конференцію, під час якої здобувачів вищої освіти ознайомлюють зі змістом, завданнями та організацією практики, веденням документації, критеріями оцінювання практики, правилами заповнення щоденника з практики; керівники практики та здобувачі вищої освіти узгоджують обраний сервіс відеозв'язку та ін.

Керівник практики від університету зобов'язаний:

— організувати проведення настановної конференції за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

— забезпечити здобувачів вищої освіти необхідними інструктивно-методичними матеріалами для проходження практики, розмістивши їх на електронній платформі MOODLE.

— систематично консультувати здобувачів освіти щодо виконання всіх завдань практики за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

— організувати проведення підсумкової конференції та захист звітів за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

— забезпечити фото- та/або відеофіксацію етапів проведення практики (настановних інструктивних нарад, поточного контролю, захисту матеріалів практики, підсумкових конференцій).

Здобувач вищої освіти зобов'язаний:

— бути присутнім на настановній та підсумковій конференціях, які проводяться за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

— виходити на зв'язок із керівником практики під час консультацій, які проводяться за допомогою обраного сервісу відеозв'язку.

— виконувати всі завдання, передбачені програмою практики.

— здійснювати фото- та/або відеофіксацію етапів виконання індивідуальних завдань.

— надсилати виконані завдання з практики в електронну систему MOODLE у встановлений керівником час.

— своєчасно надати керівнику практики звітну документацію та захистити звіт з практики.

— звітні матеріали практики в паперовому варіанті здобувачі вищої освіти подають на кафедри після завершення дистанційного навчання.

6. Для проведення контрольних заходів (заліку) з підбиття підсумків практики використовують платформи/сервіси MOODLE, Google Meet, ZOOM.

7. Процедуру проходження практики та підбиття її підсумків визначає наказ про проведення відповідної практики, який доводять до відома науково-педагогічних працівників – керівників практики та здобувачів вищої освіти з використанням електронної пошти, месенджерів (Viber та ін.).

8. Деканат факультету на електронному диску корпоративної електронної пошти створює папки з назвою шифру академічної групи здобувачів вищої освіти, завантажує електронні версії відомостей обліку успішності та надає доступ до папок голові комісії з захисту практики. Електронні версії відомостей обліку успішності надходять на електронну пошту голови комісії з захисту практики.

9. Після перевірки матеріалів практики науково-педагогічними працівниками— керівниками практики та їх оцінювання комісією із захисту практики голова комісії виставляє в електронній версії відомості обліку успішності оцінку за практику.

10. Підсумкові оцінки за практику оголошують здобувачам вищої освіти в день проведення захисту її матеріалів онлайн.

11. Голова комісії з захисту практики не пізніше наступного дня після його проведення надсилає електронну версію відомості обліку успішності на адресу електронної пошти деканату факультету.

12. Оцінку за практику вносять до відомості обліку успішності, залікової книжки/індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти після завершення карантинних обмежень.

13. Звітні матеріали практики в паперовому варіанті здобувачі вищої освіти подають на кафедру після завершення карантинних обмежень.

ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКІВ ПРАКТИКИ ТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

***Керівник практики здобувача вищої освіти від кафедр**:*

— контролює кількість здобувачів вищої освіти, які проходитимуть практику;

— до початку практики проводить із здобувачами вищої освіти інструктажі з безпеки життєдіяльності та охорони праці;

— бере участь у настановних інструктивних нарадах та підсумкових конференціях з питань організації практики;

— контролює своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;

— контролює виконання програми практики та дотримання термінів її проведення;

— контролює забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;

— надає консультації, надає методичну допомогу здобувачам під час проходження практики, перевіряє робочу документацію;

— проводить консультації з опрацювання зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;

— інформує здобувачів про порядок подання звітів про практику та їх захисту;

— перевіряє звітну документацію здобувачів вищої освіти, оцінює результати проходження практики;

— приймає звіти з практики;

— готує звіт про проведення педагогічної практики.

Керівник практики від бази практики

(здійснює загальне керівництво практикою, несе особисту відповідальність за проведення практики):

— розподіляє здобувачів за робочими місцями відповідно до графіку проходження практики, забезпечує ефективність її проходження;

— забезпечує проведення інструктажу з охорони праці, протипожежної безпеки на базі практики та на робочому місці під час виконання певних видів робіт;

— ознайомлює здобувачів із організацією робіт на робочому місці;

— забезпечує виконання графіків проходження практики;

— забезпечує і контролює дотримання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку бази практики;

— створює необхідні умови для оволодіння здобувачами-практикантами сучасними технологіями та методами організації праці, сприяє підбору матеріалу для виконання дослідницької роботи;

— оцінює якість проходження практики здобувачами вищої освіти, складає на них характеристику з відображенням виконання програми практики.

Обов'язки здобувачів вищої освіти під час проходження практики:

— взяти участь у настановній конференції з питань організації практики;

— до початку практики пройти в університеті інструктаж з безпеки життєдіяльності та охорони праці;

— до початку практики одержати від керівника практики від факультету направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник) та консультації щодо оформлення необхідних документів;

— своєчасно прибути на базу практики;

— якісно та у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;

— вивчити та суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку;

— відповідати за виконану роботу та її результати;
— вести щоденник практики;
— своєчасно виконати програму практики, подати звіт та захистити його у визначені терміни.

ПРАВИЛА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ

При прибутті на базу практики здобувачі вищої освіти повинні:

— отримати вступний інструктаж з охорони праці та первинний інструктаж на робочому місці та поставити підпис у відповідних журналах інструктажу.

— знати і належним чином виконувати свої посадові обов'язки, інструкції з охорони праці, охорони життя і здоров'я учнів;

— забезпечувати режим дотримання норм і правил з охорони праці під час організації навчання учнів;

— мати чітке уявлення про небезпечні і шкідливі фактори, пов'язані з виконанням робіт і знати основні способи захисту від їх впливу;

— пройти вступний інструктаж і первинний інструктаж на робочому місці;

— керуватися в роботі правилами внутрішнього трудового розпорядку навчального закладу;

— дотримуватися режиму праці та відпочинку, який визначається графіком роботи;

— дбати про особисту безпеку і особисте здоров'я, а також про безпеку учнів у процесі виконання роботи або під час знаходження на території навчального закладу;

— дотримуватися правил особистої гігієни;

— при пересуванні по території і в приміщеннях користуватися тільки встановленими проходами;

— знати вимоги електро- і пожежобезпеки і вміти користуватися засобами пожежогасіння;

— вміти надавати домедичну допомогу потерпілому;

— виконувати режими праці та відпочинку, встановлені в закладі вищої освіти;

— оперативно повідомляти про всі несправності обладнання, виявлені в процесі роботи, про ситуацію, що загрожує життю і здоров'ю людей, про кожен нещасний випадок або про погіршення свого здоров'я;

— знати номери телефонів виклику екстрених служб (пожежної охорони, швидкої медичної допомоги і т. д.).

2. Здобувач вищої освіти повинен знати, що при виконанні професійних обов'язків на нього можуть впливати такі шкідливі або небезпечні фактори:

— висока психофізіологічна напруга;
— висока концентрація уваги;
— небезпека ураження електрострумом;
— небезпека виникнення загорань та пожеж;
— порушення параметрів мікроклімату, передбачених для навчальних приміщень;
— висока щільність епідемічних контактів;
— довготривалі статичні навантаження.

3. Здобувач вищої освіти повинен виконувати тільки ту роботу, яка йому доручена згідно з програмою практики.

4. У разі залучення здобувача вищої освіти до робіт, які не передбачені програмою практики, йому слід негайно доповісти про це керівнику практики.

Здобувач вищої освіти повинен забезпечити умови для проведення занять у навчальному кабінеті і несе особисту відповідальність за порушення правил безпеки, вимог охорони праці і санітарно-гігієнічних правил. Він зобов'язаний дотримуватися протипожежного режиму в освітній установі, правил пожежної безпеки, знати місця розташування первинних засобів пожежогасіння, а також порядок дій при виникненні пожежі або іншої НС, напрямок евакуації, вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння.

У навчальному кабінеті не допускається знаходження та використання легкозаймистих пожежонебезпечних предметів чи речовин, а також забороняється використання джерел відкритого вогню, обігрівачів, електричних чайників, кип'ятильників, несертифікованих подовжувачів та саморобних пристроїв.

Не допускається виконувати роботу, перебуваючи у стані алкогольного сп’яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних речовин, психотропних, токсичних або інших одурманюючих речовин, а також розпивати спиртні напої, вживати наркотичні засоби, психотропні, токсичні чи інші одурманюючі речовини на робочому місці або на території навчального закладу.

При роботі необхідно дотримуватися наступних заходів безпеки від ураження електричним струмом:

— не торкатися до відкритих і неогороджених струмоведучих частин електроприладів, комп’ютерного обладнання та оргтехніки, до оголених або з пошкодженою ізоляцією проводів;

— не включати в електромережу і не відключати прилади мокрими і вологими руками;

— дотримуватися послідовності включення і виключення приладів, не порушувати технологічні процеси;

— не залишати включені в електромережу прилади без нагляду, включаючи ТЗН, персональний комп’ютер та іншу оргтехніку;

— не пересувати включені в електричну мережу прилади, включаючи ТЗН, персональний комп’ютер та іншу оргтехніку;

— не складати на електроприлади папір, речі та інші предмети;

— не проводити вимикання пристроїв ривком за шнур живлення;

— не намагатися виконати ремонт включеного в мережу електрообладнання;

— не згинати і не затискувати електричні з’єднувальні кабелі, дроти (шнури).

Дотримання правил поведінки в аварійних ситуаціях

Не допускається приступати до виконання роботи у разі поганого самопочуття або раптової хвороби.

У разі отримання травми здобувач вищої освіти зобов’язаний припинити роботу, покликати на допомогу, скористатися аптечкою першої допомоги і звернутися до медичного пункту. При отриманні травми іншим працівником необхідно надати йому першу домедичну допомогу. За необхідності, викликати швидку медичну допомогу за телефоном 103 і повідомити про факт травмування. Забезпечити до початку розслідування збереження обстановки на місці події, а якщо це неможливо (існує загроза життю і здоров'ю оточуючих) – фіксування обстановки шляхом складання схеми, протоколу, фотографування або іншим методом.

У разі появи задимлення або загоряння негайно припинити роботу, відключити у щитку відповідне електрообладнання, евакуювати дітей з кабінету до безпечного місця, сповістити голосом про пожежу і вручну задіяти автоматичну пожежну сигналізацію (АПС), викликати пожежну охорону за телефоном 101, повідомити про це адміністрацію навчального закладу. При відсутності явної загрози життю вжити заходів до ліквідації пожежі за допомогою первинних засобів пожежогасіння.

При використанні вогнегасників не можна направляти в бік людей струмінь вуглекислоти і порошку. При користуванні вуглекислотним вогнегасником, щоб уникнути обмороження не братися рукою за розтруб вогнегасника. При загорянні електроустаткування для його гасіння слід застосовувати тільки вуглекислотні або порошкові вогнегасники.

У разі загрози або виникнення осередку небезпечного впливу техногенного характеру, слід керуватися відповідними інструкціями про порядок дій та Планом евакуації.

6. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Навчальна психолого-педагогічна практика є початковим етапом практичного освоєння педагогічної професії. З метою ознайомлення студентів із системою середньої освіти в Україні, з особливостями роботи різних типів закладів середньої освіти практика проводиться у закладах середньої освіти різного типу.

Практична діяльність студентів здійснюється за індивідуальним планом, який складається кожним студентом на початку практики.

У індивідуальному плані слід відобразити такі види діяльності студента з психології та педагогіки під час практики:

№ з/п	Зміст роботи	Орієнтовний час на виконання	Форми й методи організації діяльності	Форма звіту

		завдань		
Змістовий модуль 1. Педагогічний аналіз освітнього процесу (завдання з педагогіки)				
1.	Настановна конференція. Організаційні питання практики (розподіл за базами практик, ознайомлення з індивідуальнимизавданнями відповідно бази практики. Проходження інструктажу з правил внутрішнього розпорядку, безпеки життєдіяльності та охорони праці)	2 год.	Участь у конференції.	Фіксація інформації у щоденнику.
2.	Ознайомлення з організацією освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти, системою планування роботи школи, правилами внутрішнього розпорядку та особливостями управлінської діяльності адміністрації під час спілкування з директором закладу освіти і заступником директора. Знайомство з педагогічним колективом, класним керівником, учнями класу, основними напрямами діяльності школи, пріоритетними завданнями та річним планом роботи. Відвідування навчальних занять у закріпленому класі, спостереження за особливостями педагогічної взаємодії, методами і формами організації навчання. Складання індивідуального плану роботи студента-практиканта на період проходження педагогічної практики.	3 год.	Бесіда, відвідування уроків	Запис у щоденнику спостережень.
3.	Вивчення системи виховної роботи класного керівника, зокрема: а) аналіз плану виховної роботи класного керівника; б) ознайомлення зі змістом, формами, методами та основними напрямами роботи класного керівника з учнівським колективом; в) ознайомлення з індивідуальною роботою класного керівника з учнями; г) спостереження за організацією роботи класного керівника з активом класу; д) Надання допомоги класному керівникові у підготовці та проведенні виховного заходу. Здійснення педагогічного аналізу проведеного виховного заходу.	6 год.	Бесіда з вчителем, огляд документації, спостереження за роботою класного керівника. Допомога класному керівникові у підготовці і проведенні виховного заходу, згідно з індивідуальним планом студента. Бесіда з учнями	Запис у щоденнику спостережень Аналіз відвіданого виховного заходу.
4.	Ознайомлення із системою роботи закладу освіти щодо організації співпраці сім'ї та школи у вихованні й навчанні учнів на засадах педагогіки партнерства**:** вивчення плану роботи класного керівника з батьками,	4 год.	Бесіда з класним керівником. Відвідання батьківських зборів у класі (за	Фіксація у щоденнику змісту бесіди, результатів спостереження за роботою

	тематики батьківських зборів, форм і методів взаємодії з батьками учнів класу.Надання допомоги вчителеві у підготовці матеріалів до батьківських зборів (повідомлень відповідно до тематики зборів, матеріалів для батьківського куточка), спрямованих на розвиток конструктивної взаємодії між школою і сім'єю.		можливістю), спостереження за проведенням індивідуальної бесіди з батьками й допомога класному керівникові у підготовці і проведенні батьківських зборів.	
5.	Ознайомлення з організацією, змістом і формами діяльності дитячих гуртків, клубів та інших об'єднань за інтересами, а також з їхнім виховним потенціалом у розвитку особистості учня.	2 год	Бесіда з керівником гуртка, об'єднання, ознайомлення з планами роботи, відвідування заняття гуртка	Фіксація у щоденнику змісту бесіди, результатів спостереження за роботою.
6.	Спостереження за освітнім процесом, аналіз уроку за: а) організацією викладання та процесом засвоєння учнями знань, формування вмінь і навичок; б) реалізацією на уроці принципів навчання; в) використанням учителем засобів, методів, прийомів роботи, форм організації навчальної діяльності учнів.	5 год	Спостереження за роботою на уроці.	Аналіз спостережень
Змістовий модуль 2. Психологічна характеристика особливостей поведінки та навчально-пізнавальної діяльності учнів під час уроку (завдання з психології)				
7.	Аналіз взаємодії вчителя й учнів	4 год.	Спостереження, опрацювання літератури	Протокол спостережень
8.	Спостереження за навчально-пізнавальними інтересами учнів під час уроку	4 год.	Спостереження, опрацювання літератури	Протокол спостережень
9.	Вивчення організованості учнів під час уроку	4 год.	Спостереження, опрацювання літератури	Протокол спостережень
10.	Діагностика та розвиток пізнавальних процесів учнів	5 год.	опрацювання літератури, добір методів діагностики та вправ на розвиток психічних процесів	Зведення таблиця методів діагностики та вправ на розвиток одного з психічних процесів
11.	Підготовка психологічної характеристика особливостей поведінки та навчально-пізнавальної діяльності учнів під час уроку	4 год.	узагальнення, складання психологічної характеристики	Таблиця «Психологічна характеристика особливостей

			особливостей поведінки та навчально-пізнавальної діяльності учнів під час уроку	поведінки та діяльності учнів під час уроку»
12.	Оформлення звіту та інших документів з практики. Підбиття підсумків практики. Залік	2 год	Узагальнення матеріалів практики. Звіти студентів про виконання індивідуального плану.	Звіт про педагогічну практику студентів.

7. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Матеріали навчальної психолого-педагогічної практики мають бути набрані на комп'ютері.

У щоденнику практики повинні бути :

відмітки про прибуття та вибуття з бази практики, засвідчені підписом керівника та печаткою підприємства, організації, установи;

Календарний графік проходження практики, засвідчений підписом керівника та печаткою підприємства, організації, установи-бази практики, у якому повинні бути **відповідні записи** :

— результати вивчення шкільної та класної документації;
— результати спостереження і бесід з адміністрацією школи, класним керівником, вчителем;
— про відвідані уроки під час практики;
— позаурочні та виховні заходи;
— підготування та проведення заходів та завдань з психології;
— участь у консультаціях / конференціях тощо;
— пропозиції та побажання щодо проходження практики.

Робочі записи під час практики, у яких деталізовано проведені види робіт та виконання завдань практики.

Індивідуальний план студента-практиканта. Він складається кожним студентом в перший день навчальної психолого-педагогічної практики після ознайомлення з класом, класним керівником, його планом виховної роботи і подається на затвердження керівникам практики **.**

*Оформлення звіту здобувача вищої освіти повинне відповідати таким вимогам***:**

Звіт про практику повинен містити відомості про виконання здобувачем освітнього ступеня «бакалавр» усіх розділів програми практики. Обов'язковою є наявність висновків та пропозицій практиканта на основі аналізу освітнього процесу. Обсяг звіту складає 2-4 сторінок комп'ютерного набору.

Розділи й окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності та конкретизовані.

Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, інтервал 1 з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 25 мм, правого – 10 мм;

Титульна сторінка оформлюється за встановленою формою (див. Додатки).

Структура звіту:

— вступ (описати місце проходження практики, характеристику установи – бази практики);

— звіт про виконання завдань з педагогіки, зазначити виконані завдання практики з педагогіки, вказати які та скільки уроків та виховних заходів відвідано, яке вони справили враження, які дослідження проведено під час практики, яку допомогу надано школі;

— звіт про виконання завдань з психології, який повинен містити опис тих спостережень, які проводилися під час практики, узагальнені висновки про психологічну характеристику особливостей поведінки та навчально-пізнавальної діяльності учнів під час уроку; узагальнений опис методів діагностики та можливостей розвитку психічних процесів; узагальнений висновок про розвивальний вплив уроку на психічний розвиток учнів;

— підрозділ про дотримання правил охорони життя та здоров'я учасників освітнього процесу;

— висновки і пропозиції (сформулювати комплекс форм, методів, прийомів організації освітнього процесу, які студент-практикант визначив як найбільш ефективні, визначити напрями особистісного тапрофесійного саморозвитку на перспективу).

Звіт повинен бути підписаний на останній сторінці здобувачем освіти, керівником бази практики (засвідчений печаткою), на титульній — керівниками практики від кафедр університету із зазначенням оцінки за практику.

Звітну документацію здають провідному фахівцеві навчального відділу з організації практики на історичному факультеті у триденний термін після її завершення.

– обсяг звіту складає довільну кількість сторінок комп'ютерного набору (але не менше 2-х сторінок);

– текст набирається на аркушах паперу формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервали з дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього –20 мм, лівого – 25 мм, правого – 10 мм;

– титульна сторінка оформляється за встановленою формою.

Звіт повинен містити відомості про виконання здобувачем освітнього ступеня «бакалавр» усіх розділів програми практики. Обов'язковим є наявність висновків та пропозицій, складених практикантом на основі аналізу освітнього процесу.

Розділи й окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності та конкретизовані.

Час та місце проведення підсумкової конференції оголошується додатково.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИКИ

Загальні критерії оцінювання результатів практики

При оцінюванні результатів практик враховується наступне:

— ступінь та якість виконання завдань практики.

— якість оформлення звітної документації та своєчасність її подання.

Оцінка *«відмінно» (90-100 балів)* — всі завдання практики виконано у повному обсязі, виявлено вміння здобувача застосовувати і творчо використовувати теоретичні знанняз педагогіки та психології. Виявлено вміння застосовувати інноваційні технології пошуку, опрацювання інформації, продемонстровано активність та ініціативність під час виконання завдань практики. Звітна документація оформлена згідно з вимогами, подана у встановлений термін. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної впродовж періоду проходження практики.

Оцінка *«дуже добре» (82-89 балів)* — завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння застосовувати теоретичні знання з психології та педагогіки. Продемонстровано зацікавленість та активність, але не виявлено творчого, індивідуального підходу. Звітна документація оформлена згідно з вимогами, подана у встановлений термін. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної, впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінка *«добре» (75-81 бал)* — завдання практики виконано, але неповно, під час їх виконання допускалися незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно з вимогами. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи, проведеної впродовж періоду проходження практики.

Оцінка *«задовільно» (67-74 бали)* — завдання практики виконано у неповному обсязі, під час їх виконання завдань допускалися помилки. Звітна документація оформлена в неповному обсязі або з помилками. Щоденник оформлений некоректно.

Оцінка *«достатньо» (60-66 балів)* — завдання практики виконано не в повному обсязі та із значними помилками. Документація оформлена недбало та неповно. При оформленні щоденника допущені суттєві помилки.

Оцінка *«незадовільно» (менше 59)* — завдання не виконані, виявлено несформованість вміння виконувати пропоновані завдання. Звітна документація не оформлена або оформлена із суттєвими помилками.

Оцінювання практики

Загальна оцінка з практики складається із суми балів з педагогіки та психології.

Критерії оцінювання та розподіл балів
під час оцінювання завдань
з педагогіки

Розподіл балів (50 балів):

Вид роботи	Бали
Аналіз спостереженя за процесом викладання на уроці;	9
Аналіз спостереженя за засвоєнням учнями знань, умінь і навичок;	9
Аналіз спостереженя за реалізацією на уроці принципів навчання;	9
Аналіз спостереження за доцільністю застосування методів, прийомів і технологій навчання на уроці;	9
Аналіз відвіданого виховного заходу;	9
Відповідність звіту та змісту щоденника програмовому змісту діяльності практиканта, якість її оформлення.	5
Разом.	50

Критерії оцінювання практики: Аналіз спостереження:а)за процесом викладання на уроці;б)за засвоєнням учнями знань, умінь і навичок;в)за реалізацією на уроці принципів навчання;г)за доцільністю застосування методів, прийомів і технологій навчання на уроці. **(по 9 балів кожен):**

8–9 балів-аналіз уроку виконано повно, послідовно, логічно й аргументовано. Чітко визначено тему, мету, тип і структуру уроку, простежено відповідність змісту навчальної програми та логіко-змістовий зв'язок із попередніми й наступними уроками. Ґрунтовно схарактеризовано діяльність учителя й учнів на всіх етапах уроку, доцільність використаних методів, прийомів, засобів навчання та форм організації навчальної діяльності. Обґрунтовано розкрито реалізацію принципів навчання, особливості мотивації, активізації пізнавальної діяльності, рівень засвоєння знань, формування вмінь і навичок. Подано самостійні, змістовні висновки, виокремлено позитивні аспекти, недоліки та конкретні пропозиції щодо вдосконалення уроку.

6–7 балів -аналіз уроку загалом повний і логічний, однак окремі аспекти розкрито недостатньо глибоко. Правильно визначено тему, мету, тип уроку, основні етапи та зміст діяльності вчителя й учнів. Схарактеризовано методи, прийоми, засоби й форми організації навчання, проте не всі положення належно обґрунтовано. Висновки наявні, але можуть бути недостатньо конкретними або не повною мірою відображати ефективність уроку. Допускаються поодинокі мовні, стилістичні чи композиційні недоліки, які істотно не впливають на загальну якість роботи.

3–5 балів -аналіз уроку має частковий, переважно описовий характер. Тему, мету, тип або структуру уроку визначено неповно чи з неточностями. Характеристика діяльності вчителя й учнів, методів, прийомів, засобів навчання та результативності уроку є поверхневою. Реалізацію принципів навчання, особливості засвоєння знань і формування вмінь розкрито фрагментарно. Висновки загальні, недостатньо аргументовані; позитивні аспекти, недоліки та шляхи вдосконалення сформульовано нечітко.

0-2 бали-робота не відповідає основним вимогам до аналізу уроку. Відсутні або неправильно визначені тема, мета, тип уроку; не розкрито його структуру та зміст. Аналіз здійснено переказом перебігу уроку або окремими безсистемними реченнями . Не схарактеризовано діяльність учителя й учнів, не проаналізовано методи, прийоми та результати навчання. Висновки відсутні або не пов'язані зі змістом уроку.

Аналіз відвіданого виховного заходу(9 балів):

8–9 балів-аналіз виховного заходу виконано повно, змістовно й логічно. Чітко визначено тему, мету, форму та основні етапи заходу. Ґрунтовно розкрито діяльність педагога й учнів, доцільність використаних методів, прийомів, засобів і форм організації взаємодії. Обґрунтовано висвітлено виховну, пізнавальну та розвивальну цінність заходу, його відповідність віковим особливостям учнів. Подано самостійні, аргументовані висновки, виявлено позитивні аспекти, недоліки та конкретні шляхи вдосконалення.

6–7 балів-аналіз загалом повний і послідовний, але окремі положення розкрито недостатньо глибоко. Правильно схарактеризовано тему, мету, зміст та основні етапи виховного заходу.

Визначено особливості діяльності педагога й учнів, основні методи та форми роботи, однак аргументація місцями є недостатньо чіткою. Висновки наявні, проте не завжди конкретні або не повною мірою відображають сильні сторони й недоліки заходу. Допускаються поодинокі мовні недоліки, які істотно не впливають на загальну якість роботи.

3–5 балів-аналіз має фрагментарний, переважно описовий характер. Відомості про тему, мету, форму та хід заходу подано частково. Характеристика діяльності педагога й учнів, методів і прийомів роботи є поверховою, без належного обґрунтування. Висновки загальні, нечіткі або недостатньо пов'язані зі змістом спостереження. Недоліки та шляхи вдосконалення визначено формально.

0–2 бали-робота не відповідає основним вимогам до аналізу виховного заходу. Відсутні або неправильно визначені тема, мета чи форма заходу, не розкрито його зміст і перебіг. Аналіз здійснено коротким переказом або несистемними реченнями. Висновки відсутні або не відповідають структурі заходу. Робота є неповною, неструктурованою, із суттєвими змістовими недоліками.

Відповідність звіту та змісту щоденника програмовому змісту діяльності практиканта, якість її оформлення (5 балів):

5 балів-звіт і щоденник повністю відповідають програмовому змісту практики. Усі види діяльності практиканта відображено повно, послідовно, конкретно і змістовно. Записи мають аналітичний характер, містять узагальнення та висновки. Оформлення документів відповідає встановленим вимогам; мовні, стилістичні й технічні помилки відсутні.

4 бали-звіт і щоденник загалом відповідають програмовому змісту практики. Основні види діяльності відображено достатньо повно, однак окремі записи потребують більшої конкретизації. Оформлення в цілому правильне, можливі лише поодинокі мовні чи технічні огріхи.

3 бали-звіт і щоденник частково відповідають програмовому змісту діяльності практиканта. Не всі види роботи розкрито повно, окремі записи є поверховими та описовими. Аналіз, узагальнення і висновки подано недостатньо чітко. В оформленні наявні помітні недоліки.

2–0 балів-звіт і щоденник не відповідають або лише мінімально відповідають програмовому змісту діяльності практиканта. Значну частину обов'язкових видів роботи не відображено або подано формально. Записи неповні, не містять належного аналізу, узагальнень і висновків. Оформлення не відповідає встановленим вимогам, наявні суттєві мовні, стилістичні та технічні помилки.

Критерії оцінювання та розподіл балів
під час оцінювання завдань
з психології

Розподіл балів (50 балів):

Вид роботи	Бали
Вивчення організованості учня під час уроку	8
Спостереження за навчально-пізнавальними інтересами учня під час уроку	8
Аналіз взаємодії вчителя і учня.	8
Добір методів діагностики та вправ на розвиток психічних процесів для учнів	8
Підготовка психологічної характеристика особливостей поведінки та навчально-пізнавальної діяльності учнів під час уроку	8
Відповідність звіту та змісту щоденника програмовому змісту діяльності практиканта, якість її оформлення	10
Разом	50

Критерії оцінювання практики:

Протоколи вивчення організованості учня під час уроку, спостереження за навчально-пізнавальними інтересами учня під час уроку та аналізу взаємодії вчителя і учня**,** складені за пропонованою схемою **(по 8 балів кожен):**

8 балів – підготовлений здобувачем протокол за структурою та змістом відповідає

пропонованій орієнтовній схемі, віддзеркалює здійснену здобувачем роботу з вивчення психологічних особливостей та проявів поведінки учнів, віддзеркалює основні результати психологічного спостереження за поведінкою та діяльністю учнів на уроці. Зроблені здобувачем висновки логічні, ґрунтовні, викладені послідовно та містять опис основних особливостей взаємодії учня та вчителя/провів організованості учня/його навчально-пізнавальних інтересів під час уроку, зазначено основні розвивальні впливи вчителя на учнів. Загалом, складений здобувачем протокол засвідчує вільне володіння психологічними поняттями та категоріями, розуміння ним основних психологічних закономірностей спілкування, навчання, динаміки психічного розвитку та демонструє здатності здобувача в їх реалізації в освітньому процесі.

7 балів – підготовлений здобувачем протокол за структурою та змістом відповідає пропонованій орієнтовній схемі, віддзеркалює здійснену здобувачем роботу з вивчення психологічних особливостей та проявів поведінки учнів, віддзеркалює основні результати психологічного спостереження за поведінкою та діяльністю учнів на уроці, хоча містить неточності та незначні помилки у викладі основних результатів психологічних спостережень. Зроблені здобувачем висновки логічні, ґрунтовні, викладені послідовно та містять опис основних особливостей взаємодії учня та вчителя/провів організованості учня/його навчально-пізнавальних інтересів під час уроку, хоча і містять окремі неточності та огріхи змістового характеру, виокремлено лише деякі їх особливості та закономірності. Загалом, складений здобувачем протокол засвідчує володіння основними психологічними поняттями та категоріями, розуміння ним основних психологічних закономірностей динаміки психічного розвитку але недостатньо демонструє здатності здобувача в їх реалізації в освітньому процес. При підготовці протоколу здобувач припускатився окремих огріхів у використанні психологічної термінології, допустив незначні стилістичні та граматичні помилки.

6 балів – підготовлений здобувачем протокол за структурою та змістом частково відповідає пропонованій орієнтовній схемі, недостатньо віддзеркалює здійснену здобувачем роботу вивчення психологічних особливостей та проявів поведінки учнів; викладі основних результатів психологічних спостережень подано частково з суттєвими огріхами. Зроблені здобувачем висновки містять загальну інформацію про особливості взаємодії учня та вчителя/прови організованості учня/його навчально-пізнавальних інтересів під час уроку, не виокремлено у висновках до протоколу основні особливості та психологічні закономірності навчання та спілкування та динаміки психічного розвитку. Загалом, складений здобувачем протокол засвідчує часткове розуміння здобувачем сутності спостережуваних психічних явищ у поведінці та діяльності учня під час уроку, недостатню обізнаність здобувача у можливостях розвивального впливу уроку. Містить значну кількість помилок, неточностей та огріхів як мовно-стилістичних і у використанні психологічної термінології.

0-5 балів – протокол не подано або його зміст та структура не відповідають пропонованій схемі або виявлено академічну недоброчесність здобувача.

Підготовка психологічної характеристика особливостей поведінки та навчально-пізнавальної діяльності учнів під час уроку (8 балів):

8 балів — зміст психологічної характеристики особливостей поведінки та навчально-пізнавальної діяльності учнів під час уроку, віддзеркалений в узагальнюючій таблиці, відповідає особливостям поведінки учнів виявленим при відвудуванні уроків та складанні протоколів №№ 1-3; чітко, повно та аргументовано сформульовані індивідуалізовані впливи для оптимізації психічного розвитку учнів під час уроку; здобувач демонструє творчий підхід та грунтовне знання психологічних закономірностей розвитку учнів молодшого шкільного віку.

7 балів — зміст психологічної характеристики особливостей поведінки та навчально-пізнавальної діяльності учнів під час уроку, віддзеркалений в узагальнюючій таблиці, але містить певні неточності, неповно відповідає особливостям поведінки учнів виявленим при відвудуванні уроків та складанні протоколів №№ 1-3; чітко, але недостатньо аргументовано сформульовані індивідуалізовані впливи для оптимізації психічного розвитку учнів під час уроку; здобувач демонструє традиційний підхід до організації розвивальних впливів, хоча демонструє загалом знання психологічних закономірностей розвитку учнів молодшого шкільного віку. Містить окремі огріхи у використанні психологічної термінології, допусткає незначні стилістичні та граматичні помилки.

6 балів — зміст психологічної характеристики особливостей поведінки та навчально-пізнавальної діяльності учнів під час уроку, неповно віддзеркалений в узагальнюючій таблиці, і лише частково відповідає особливостям поведінки учнів виявленим при відвудуванні уроків та

складанні протоколів №№ 1-3; сформульовані індивідуалізовані впливи для оптимізації психічного розвитку учнів під час уроку поверхові, загальні і не відображають розуміння здобувачем основних психологічних закономірностей розвитку учнів молодшого шкільного віку. Містить значну кількість помилок, неточностей та огріхів як мовно-стилістичних і у використанні психологічної термінології.

0-5 балів — узагальнююча таблиця не складена, або в неї внесено лише окремі елементи або її зміст та структура не відповідають пропонованій схемі або виявлено академічну недоброчесність здобувача.

Добір методів діагностики та вправ на розвиток психічних процесів для учнів (8 балів):

8 балів – здобувачем відібрано зазначену у завданні кількість психодіагностичного інструментарію для діагностики психічного процесу учнів; комплекс вправ, відібраний для розвитку того ж психічного процесу, відповідає віковим особливостям учнів. При укладанні таблиці до завдання коректно зроблені посилання на інформаційні джерела та правильно, повно описано кожну вправу та психодіагностичний інструментарій;

7 балів – здобувачем відібрано меншу за заначену у завданні кількість психодіагностичного інструментарію для діагностики психічного процесу в учнів; комплекс вправ, відібраний для розвитку того ж психічного процесу, або неповний або лише частково відповідає віковим особливостям учнів. При укладанні таблиці до завдання посилання на інформаційні джерела зроблено частково правильно, або неповно описано кожну вправу та психодіагностичний інструментарій; або не зазначено основні властивості психічного процесу на діагностику/розвиток яких вони спрямовані. Опис містить незначні огріхів як мовно-стилістичних і у використанні психологічної термінології.

6 балів – здобувачем відібрано лише одну методику для діагностики психічного процесу в учнів; та 1-2 вправи для розвитку психічного процесу, не враховані при їх відборі вікові особливості учнів. При укладанні таблиці до завдання незроблені або зроблені з помилками посилання на інформаційні джерела, неповно описано вправи та психодіагностичний інструментарій; не зазначено основні властивості психічного процесу на діагностику/розвиток яких вони спрямовані. Опис містить значні огріхів та неточності як мовно-стилістичних і у використанні психологічної термінології.

0-5 балів – підібраний психодіагностичний інструментарій та вправи не відповідають завданню; стосуються діагностики та розвитку різних пізнавальних процесів, відсутні їх опис, посилання на інформаційні джерела; виявлено академічну недоброчесність здобувача.

Відповідність звіту та змісту щоденника програмовому змісту діяльності практиканта, якість її оформлення (10 балів):

9-10 балів – звіт про виконання завдань з психології оформлено згідно з вимогами, він містить аналіз виконання завдань з психології, у щоденнику практики віддзеркалено хід виконання завдань з психології, звітна документація з психології не містить лексико-граматичних помилок;

7-8 балів – звіт про виконання завдань з психології оформлено згідно з вимогами, звіт про практику містить неповний аналіз виконання завдань з психології, у щоденнику практики частково/неповно віддзеркалено хід виконання завдань з психології, звітна документація з психології містить помилки мовного та змістового характеру;

6 балів – звіт про виконання завдань з психології оформлено згідно з вимогами, але містить ряд неточностей і є неповним, звіт про практику не містить аналізу виконання завдань з психології, у щоденнику практики не віддзеркалено хід виконання завдань з психології, звітна документація з психології містить помилки мовного та змістового характеру

0-5 балів — матеріали практики не подано, або містять суттєві порушення вимог до їх оформлення та змісту.

9. ПОРЯДОК ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. Формою звітності за практику є письмовий звіт. Письмовий звіт разом з іншими документами (щоденник, протоколи та ін.) подається на рецензування керівникам практики від кафедр. Після доопрацювання та остаточного погодження з керівниками практики від кафедр звіт у друкованому вигляді подається на захист.

Щоденник практики — основний документ, що відображає поточну діяльність студента, етапи виконання завдань. Щоденник є частиною звіту студента.

Звітні матеріали навчальної психолого-педагогічної практики студентів (щоденник, звіт) зберігаються у кабінеті практики на факультеті.

Звіт з практики захищається здобувачем на комісії, призначеній факультетським керівником практики. До складу комісії входять три особи: керівники практики від кафедр університету і, за можливості, від бази практики, а також викладачі психології та педагогіки. Комісія оцінює результати практики здобувачів у терміни, встановлені відповідним наказом про проведення практики здобувачів в університеті впродовж десяти днів навчальних занять після завершення практики. Підведення підсумків практики відбувається відповідно до вимог, передбачених робочою програмою практики. Місце, час і форма захисту практики визначається деканатом факультету і доводиться до відома здобувачів та керівників практик.

У здобувачів заочної форми навчання захист практики відбувається в період сесії, яка проходить після практики. Конкретна дата складання заліків з практики визначається в наказі ректора про направлення на практику.

Загальна оцінка за практику вноситься у відомість обліку успішності здобувача, в залікову книжку/індивідуальний навчальний план здобувача за підписом голови комісії та враховується стипендіальною комісією при визначенні розміру стипендії разом з його оцінками за результатами підсумкового семестрового контролю.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надане право на проходження практики в інший термін за визначених умов.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Психологія

1. Москальова А.С., Москальов М.В. Методи психодіагностики в навчально-виховному процесі: навч. посіб. Київ, 2014. 360с.
2. Палій А.А. Методи діагностики психічного розвитку дітей. Івано-Франківськ, 2013. 430 с.
3. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник/ укладачі М.В.Лемак, В.Ю.Петрище. Ужгород: Видавництво Олександра Гаркуші, 2012. 616 с.
4. Яковенко О.В. Інтелект та мислення. Психологічний практикум: методичний посібник. Ки: ТОВ «НВП ІНТЕРСЕРВІС», 2017. Частина 1. 48 с.
5. Варій М. Й. Загальна психологія.: підр. [3-тє вид.]. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
6. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с.
7. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
8. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник : навч. посіб., 4-те вид., випр. і доп. Київ : Каравела, 2020. 418 с.
9. Дуткевич Т.В., Савіцька О.В. Навчально-дослідницькі завдання з психології освіти: навчально-методичний посібник. Київ: КНТ, 2024. 324 с.
10. Методичні рекомендації до проходження навчальної практики з психології (для здобувачів вищої освіти спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) /укладач О.В.Савіцька. Кам'янець-Подільський, 2026. 70 с.

Педагогіка

Основна

1. Іваницький О. І., Козич І. В. Педагогіка : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями). Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2026. 247 с. URL: https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/handle/12345/30762.
2. Михалюк А. М. Педагогіка : інтерактивний контент : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., допов. Київ : Каравела, 2024. 256 с. ISBN 978-966-8019-31-9. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/49892/.
3. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І. Педагогіка : навчальний посібник. Кременчук : НОВАБУК, 2024. 208 с. ISBN 978-617-639-470-9. URL: https://www.vps-education.co.ua/assets/files/Pedagogika_new_book.pdf.
4. Дутко О. М., Горбатюк О. В., Лебідь І. Ю., Поліщук С. В., Федорчук В. В. Основи педагогічної майстерності та творчості вчителя : навчально-методичний посібник / за заг. ред. В.

В. Федорчук. Кам’янець-Подільський : Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 275 с. URL: https://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7287.

5. Лаппо В. В. Теорія і методика виховання : навчальний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2023. 384 с. URL: https://lib-repo.pnu.edu.ua/handle/123456789/16354.

Додаткова

1. Петровська Т. В., Жукова Г. В. Педагогічна майстерність : підручник. Київ : Видавець Позднишев Є. В., 2024. 401 с. ISBN 978-966-8830-81-5. URL: https://reposit.uni-sport.edu.ua/items/c9f24a84-e81c-41dc-93d4-d96325141e55.

2. Ковальчук В. А. Педагогіка партнерства у професійній діяльності вчителя : навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ, 2023. 100 с. URL: https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/pedahohika-partnerstva-u-roboti-z-batkamy.

3. Захарова І. О., Дєнєжніков С. С. Цифрові освітні ресурси : навчальний посібник / за заг. ред. І. О. Захарової. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2025. 48 с. URL: https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/17323.

4. Бабюк Т. Й., Каньоса Н. Г., Бабюк С. М. Технології формування Soft Skills в системі професійної підготовки педагога : навчальний посібник. Кам’янець-Подільський : Видавець Ковальчук О. В., 2023. 222 с. URL: https://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7499.

5. Впроваджуємо інклюзію у закладі освіти : посібник. Київ : Державна служба якості освіти України, 2023. URL: https://sqe.gov.ua/inklyuzivne-navchannya-u-shkoli-posibnik/.

11. ДОДАТКИ

Додаток 1

Взірець індивідуального плану проходження навчальної психолого-педагогічної практики

Міністерство освіти і науки України
Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН

проходження навчальної психолого-педагогічної практики
в закладі загальної середньої освіти
студентки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань А Освіта
спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
освітня програма Середня освіта (Історія та правознавство)

Прізвище Ім’я По батькові

Кам’янець-Подільський

2026

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Взяти участь у настановній конференції, ознайомитися з програмою навчальної психолого-педагогічної практики		
2.	Ознайомитися з навчально-виховною роботою школи: а) взяти участь у бесіді про основні напрями роботи школи, завдання на поточний рік; б) ознайомитися з нормативною та навчально-організаційною документацією закладу освіти.		
3.	Ознайомитися із системою виховної роботи класного керівника: а) вивчити план виховної роботи класного керівника; б) ознайомитися зі змістом, формами та методами роботи класного керівника; в) взяти участь у бесіді з класним керівником щодо особливостей організації індивідуальної роботи з учнями; г) ознайомитися з формами роботи класного керівника з батьками учнів; д) спостерігати за роботою класного керівника з активом класу.		
4.	Надати допомогу класному керівникові у підготовці та проведенні виховного заходу; Здійснити педагогічний аналіз проведеного виховного заходу		
5.	Ознайомитися з організацією освітнього процесу в закладі освіти. Відвідати під час проходження практики не менше ніж 15 уроків і провести спостереження за: а) процесом викладання на уроці; б) засвоєнням учнями знань, умінь і навичок; в) реалізацією на уроці принципів навчання; г) реалізацією методів і технологій навчання на уроці		
6.	Вивчення організованості учня під час уроку		
7.	Спостереження за навчально-пізнавальними інтересами учнів під час уроку		
8.	Аналіз взаємодії вчителя і учнів		
9.	Добір методів діагностики та вправ на розвиток психічних процесів для учнів молодшого шкільного віку		
10.	Підготовка психологічної характеристика особливостей поведінки та навчально-пізнавальної діяльності учнів під час уроку		
11.	Систематично вести записи у щоденнику педагогічної практики		
12.	Підготувати звіт про роботу за період практики		
13.	Взяти участь у підсумковій конференції з навчальної психолого-педагогічної практики		

Підпис *Ім'я, Прізвище студента*

Додаток 2

Схема
звіту про навчальну психолого-педагогічну практику

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет

ЗВІТ
про навчальну психолого-педагогічну практику
здобувача вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня освіти
галузі знань А Освіта
спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
освітня програма Середня освіта (Історія та правознавство)

Прізвище Ім'я По батькові студента

База практики:
_____
Терміни проходження:
_____

Керівник практики від кафедри педагогіки та менеджменту освіти
_____
Оцінка_____

Керівник практики від кафедри загальної та практичної психології
_____
Оцінка _____

Кам'янець-Подільський, 2027 р.

ВСТУП

1. Місце проходження практики (місто, установа).
2. Характеристика установи-бази практики (тривалість існування, категорія, спеціалізація).

ІІ. Педагогічна складова звіту має містити відповіді на питання:

1. Які особливості організації освітнього процесу та діяльності закладу освіти Ви спостерігали під час практики?
2. Які уроки відвідано під час практики? Які педагогічні підходи, методи й форми організації навчання виявилися найбільш результативними? Обґрунтуйте висновок.
3. Які особливості організації виховної роботи в класі та закладі загальної середньої освіти Ви спостерігали? Які виховні заходи були найбільш змістовними та педагогічно доцільними?
4. З якими формами й методами виховної роботи Ви ознайомилися під час практики?
5. Які педагогічні спостереження здійснено під час практики та які висновки зроблено за їх результатами?
6. Яке значення має педагогічне спостереження для аналізу та вдосконалення освітнього процесу?
7. Яку практичну допомогу надано закладу освіти (підготовлено наочні або дидактичні матеріали, методичні рекомендації, матеріали до виховного заходу тощо)?

ІІІ. Психологічна складова звіту має містити відповіді на питання:

1. Розвитку яких професійних компетентностей сприяла практика?
2. Які психологічні спостереження провів(ла) під час практики? Які індивідуальні завдання виконував(ла) під час практики?
3. Які вікові особливості взаємодії учня з іншими учасниками педагогічного процесу, зокрема з учителем, Вами виявлено?
4. Які прояви навчально-пізнавальних інтересів учнів на уроці Ви спостерігали?

5 Які особливості поведінки та діяльності учнів під час уроку Ви можете виокремити? Чим вони зумовлені?

6. Які методи діагностики пізнавальних процесів можуть використовуватися вчителем? Які прийоми та техніки розвитку пізнававльних процесів можуть використовуватися під час уроків в початковій школі?
7. Як урок впливає на психічний та особистісний розвиток учнів? Відповідь аргументуйте.

IV. Зазначте труднощі, які виникали під час виконання завдань з психології та способи їх вирішення, які ви використовували.

V. Як забезпечували виконання вимог правил з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу?

VI. Висновки та пропозиції за результатами практики.

Дата **Підпис практиканта**

Підпис керівника бази практики **Ім’я Прізвище**

Додаток 3

Орієнтовна схема аналізу виховного заходу

Дата: _____

Клас(и): _____

Форма заходу: _____

І. Аналіз готовності педагога до проведення виховного заходу.

1. Мета і завдання заходу: чіткість формулювання; спрямованість на формування цінностей, ставлень, якостей і компетентностей учнів.

2. Урахування особливостей учнів: рівень вихованості; інтереси, потреби, вікові та психологічні особливості учнів.

3. Місце заходу в системі виховної роботи: зв'язок із виховною роботою класу і закладу освіти; відповідність актуальним завданням виховання.

4. Урахування принципів інклюзивної освіти під час планування: доступність участі для всіх учнів; урахування особливих освітніх потреб; безпечність середовища.

ІІ. Процес підготовки заходу.

1. Роль педагога в підготовці заходу: педагогічний супровід; доцільність допомоги учням; організація співпраці, взаємодопомоги й відповідальності.

2. Участь учнів у підготовці заходу: залучення до планування; розподіл ролей; добір матеріалів; самостійність та ініціативність.

3. Педагогічна взаємодія в процесі підготовки: співпраця педагога з батьками, колегами, асистентом учителя, практичним психологом, соціальним педагогом.

4. Урахування індивідуальних потреб учнів: доступність доручень і завдань; педагогічна підтримка під час підготовки.

ІІІ. Проведення заходу.

1. Організація заходу: доцільність вибору місця; оформлення приміщення; використання обладнання й наочності; дотримання регламенту і вимог безпеки.

2. Зміст заходу: актуальність; виховна цінність; зв'язок із життям класу, школи, громади.

3. Методи і форми проведення: доцільність обраної форми; роль педагога; діалогічна взаємодія; використання інтерактивних методів.

4. Партнерська взаємодія: активність учнів; характер взаємодії; залученість усіх дітей; ситуація успіху; позитивний емоційний клімат.

ІV. Результати заходу.

1. Досягнення мети й завдань: ступінь реалізації запланованого змісту та етапів заходу.

2. Результативність і виховний вплив: зацікавленість і активність учнів; вплив заходу на ціннісну, емоційну та поведінкову сфери особистості.

3. Участь кожного учня: створення умов для залучення всіх учасників; утвердження атмосфери поваги.

V. Загальні висновки.

1. Загальна характеристика заходу: педагогічна, виховна й організаційна доцільність; відповідність меті, віковим особливостям учнів і завданням виховної роботи.

2. Професійна майстерність педагога: рівень майстерності в підготовці та проведенні заходу.

3. Переваги, недоліки і рекомендації: сильні сторони заходу; виявлені недоліки; шляхи їх усунення; рекомендації щодо вдосконалення організації, змісту, методів і форм проведення.

Додаток 4

Схема спостереження за процесом викладання на уроці

1. Тема, мета й очікувані результати уроку: формулювання теми; відповідність мети змісту навчального матеріалу; ознайомлення учнів з очікуваними результатами.

2. Мотивація навчальної діяльності: способи зацікавлення учнів; актуалізація навчальної мети; підтримання уваги й пізнавального інтересу.

3. Пояснення нового матеріалу: послідовність, логічність, доступність і науковість викладу; використання прикладів, наочності, схем і таблиць.

4. Організація навчальної взаємодії: залучення учнів до обговорення; створення умов для висловлення власної думки, співпраці та вияву ініціативи.

5. Контроль розуміння і корекція помилок: виявлення типових помилок; пояснення їх причин; самоперевірка, взаємоперевірка, колективний аналіз.

6. Організація цифрового освітнього середовища: доцільність використання цифрових засобів; їх зв'язок із метою уроку; вплив на наочність, доступність і активність учнів.

7. Відповідність уроку принципам інклюзивного навчання: участь усіх учнів; урахування індивідуальних особливостей та освітніх потреб; доступність матеріалу; психологічно комфортна атмосфера.

8. Підбиття підсумків уроку: узагальнення вивченого; формулювання висновків; рефлексія; пояснення домашнього завдання.

9. Загальна оцінка уроку: досягнення мети; цілісність і завершеність; поєднання предметних результатів, розвитку учнів і педагогічної доцільності.

Схема спостереження за процесом засвоєння учнями знань, умінь і навичок на уроці

1. Тема і мета уроку: відповідність мети змісту навчального матеріалу; спрямованість на засвоєння знань і розвиток пізнавальної діяльності учнів.

2. Умови сприймання нового матеріалу: актуалізація опорних знань; використання наочності, прикладів, порівнянь, проблемних ситуацій; поєднання словесних, візуальних і практичних способів подання.

3. Осмислення навчального матеріалу: зрозумілість пояснення; реакція учнів; правильність відповідей; уміння передавати зміст своїми словами.

4. Узагальнення і систематизація знань: понятійний, міжпонятійний, тематичний і підсумковий рівні узагальнення.

5. Застосування знань у навчальній діяльності: відтворення; виконання завдань за зразком; перенесення знань у нові ситуації.

6. Цифровий супровід засвоєння знань: використання цифрових засобів для пояснення, закріплення і перевірки; вплив на структурованість і доступність навчального матеріалу.

7. Доступність умов засвоєння знань: урахування індивідуальних особливостей, темпу роботи, освітніх потреб учнів; наявність педагогічної підтримки.

8. Загальна оцінка рівня засвоєння знань: досягнення мети; усвідомленість, системність і практична значущість знань; труднощі у засвоєнні матеріалу та шляхи їх подолання.

Схема спостереження за реалізацією принципів навчання на уроці

1. Тема і мета уроку: відповідність змісту навчального матеріалу програмовим вимогам; педагогічна доцільність поставленої мети.

2. Науковість і доступність навчання: коректність змісту; послідовність і зрозумілість пояснення; урахування вікових і пізнавальних можливостей учнів.

3. Систематичність і послідовність: логіка побудови уроку; зв'язок нового матеріалу з попереднім; наступність у формуванні знань.

4. Зв'язок навчання з досвідом учнів і практикою: актуалізація опорних знань; міжпредметні зв'язки; використання життєвих прикладів і практичних завдань.

5. Свідомість, активність і самостійність учнів: осмислення змісту; аргументація відповідей; формулювання висновків; рефлексія.

6. Наочність і засоби навчання: доцільність використання наочних посібників, технічних і цифрових засобів.

7. Диференціація та індивідуалізація навчання: урахування навчальних можливостей, темпу роботи й підготовленості учнів; використання варіативних завдань.

8. Інклюзивність і педагогічна підтримка: забезпечення участі всіх учнів; доступність подання матеріалу; доброзичлива атмосфера; своєчасна допомога.

9. Виховний характер навчання: формування позитивного ставлення до навчання; розвиток відповідальності, співпраці та поваги.

10. Загальні висновки щодо реалізації принципів навчання: принципи, реалізовані найбільш результативно; напрями, які потребують вдосконалення.

Схема спостереження за доцільністю застосування методів, прийомів і технологій навчання на уроці

1. Тема і мета уроку: формулювання теми; відповідність мети змісту навчального матеріалу; спрямованість на очікувані результати.
2. Актуалізація опорних знань: логіка діяльності вчителя, методи й прийоми актуалізації, відтворення раніше засвоєних знань, логічність переходу до вивчення нового матеріалу.
3. Організація вивчення нового матеріалу: послідовність, логічність і доступність викладу; використання прикладів, наочності, проблемних ситуацій; сприйняття та обговорення.
4. Доцільність вибору методів і прийомів навчання: відповідність меті уроку, змісту навчального матеріалу, віковим особливостям учнів; результативність застосування.
5. Логіка подання навчального матеріалу: індуктивний або дедуктивний шлях; педагогічна доцільність обраного способу.
6. Самостійна пізнавальна діяльність учнів: робота з навчальними матеріалами; аналіз, порівняння, узагальнення; формулювання висновків; готовність до самостійного пізнавального пошуку.
7. Пізнавальна активність учнів і розвиток ключових і наскрізних умінь: міркування, пошук, обговорення, аргументація, співпраця, критичне мислення, осмислення та застосування знань.
8. Методи формування вмінь і навичок: вправи на закріплення, тренувальні завдання, практичне застосування знань;
9. Реалізація технологій навчання: використані освітні технології; їх структура й логіка реалізації; вплив на активність, самостійність, співпрацю і результативність навчання.
10. Узагальнення та систематизація знань: підведення підсумків і формулювання висновків.
11. Стимулювання навчальної діяльності учнів: мотиваційні прийоми, створення ситуацій успіху, позитивна підтримка, заохочення до самостійності та відповідального ставлення до навчання.
12. Використання активних методів навчання: активні методи; їх вплив на пізнавальну діяльність, комунікацію.
13. Організація цифрового освітнього середовища: цифрові засоби навчання; зв’язок із метою уроку; вплив на активізацію пізнавальної діяльності; формування цифрової компетентності.
14. Відповідність уроку принципам інклюзивного навчання: участь усіх учнів; диференційована підтримка; доступність навчального матеріалу; психологічно комфортна взаємодія.
15. Загальні висновки щодо діяльності вчителя й учнів: доцільність використання методів, прийомів і технологій навчання; позитивні сторони уроку; пропозиції щодо вдосконалення.

ПСИХОЛОГІЯ

Додаток 5

Схеми протоколів психологічних спостережень

Завдання 1
Аналіз взаємодії вчителя та учня
Протокол № 1,

Складений студентом_____групи_____
Дата_____Школа_____Клас_____
Урок з предмету _____
Номер уроку у розкладі_____попередній урок_____

Схема спостереження:

№ з/п	Спостережувані явища	Фіксація проявів на уроці
1.	**Звертання до вчителя:** *(проаналізувати частоту та зміст звертань учніводо вчителя під час уроку)* — власні запитання до навчального матеріалу; — прохання уточнити, пояснити; — прохання роз'яснення про оцінку; — за дозволом; — інше	
2.	**Реакція на звертання вчителя:** *(проаналізувати реакцію учнів на звертання вчителяпід час уроку)* — виконання інструкції, настанови; — протест, опір; — зовнішня згода і невиконання; — емоційна реакція (позитивна, негативна); — інше	
3.	**Звертання до однокласників:** *(проаналізувати частоту та зміст звертань учніводо однокласників під час уроку)* — доброзичливе; — агресивне; — з порушенням дисципліни на уроці (підказки, списування, розмови тощо); — конфлікти з учителем; — конфлікти з однолітками; — інше	
4.	**Проаналізуйте роботу вчителя з учнями у classroom:** — як часто оновлюються завдання; — який тип завдань переважає; — скільки часу займає виконання завдання в учнів? — чи передбачена спільна робота учнів при виконанні завдань? — інше	

4.	**Висновки та психологічні роздуми**

Завдання 2

Спостереження за навчально-пізнавальними інтересами учнів під час уроку

Протокол № 2,

Складений студентом_____групи_____
Дата_____Школа_____Клас_____
Урок з предмету_____
Номер уроку у розкладі_____попередній урок

Схема спостереження:

№ з/п	**Прояви пізнавальних інтересів**	**Характеристика поведінки учнів**
1.	Що на уроці викликає емоційний відгук? (постановка запитань, проблемні запитання,виклик до дошки, оцінювання відповідей інших учнів тощо)	
2.	Зосередженість на виконанні завдань (висока / середня / низька) (описати групи учнів з різним рівнем зосередженості)	
3.	Прагнення взяти участь в обговоренні проблемних запитань (яка частина класу бере участь в обговоренні /як часто одні й ті ж учні беруть участь в обговоренні / чи є учні, які не беруть участі в обговоренні)	
4.	Активність учнів на уроці (висока / середня / низька)	
5.	Наявність запитань до вчителя чи до однокласників (які ставляться запитання)	
6.	Реакція на успіхи та невдачі власні та однокласників (радість / смуток / розпач / байдужість)	
7.	**Висновок та психологічні роздуми**	

Завдання 3
Вивчення організованості учнів під час уроку
Протокол № 3,

складений студентом _____групи _____
Дата _____Школа_____Клас_____

Урок з предмету _____

Номер уроку у розкладі _____попередній урок _____

Схема спостереження:

№ з/п	Назва ситуації	Тривалість включення в діяльність (швидко / повільно / середній рівень)	Час виконання завдання (швидко / повільно / середній рівень)	Кількість відволікань за час виконання завдання (висока / середня / низька)	Зміст відволікань (розмова з сусідом, погляд у вікно, інші (вказати які) тощо)
1.	Підготовка робочого місця до уроку				
2.	Виконання письмового завдання на уроці				
3.	Діяльність під час відповідей інших учнів				
4.	Усна відповідь				
5.	**Висновки та психологічні роздуми**				

Додаток 6

Узагальнююча таблиця «Психологічна характеристика особливостей поведінки та діяльності учнів під час уроку»

Здійсніть узагальнення результатів проведеного психологічного вивчення особливостей поведінки та діяльності учнів під час уроку.

Для цього впишіть у відповідну клітинку таблиці узагальнену характеристику за результатами всіх проведених спостережень та складіть рекомендації з оптимізації розвитку особистості учнів під час уроку. Ваші висновки повинні бути ґрунтовними, повними та аргументованими.

Узагальнююча таблиця «Психологічна характеристика особливостей поведінки та діяльності учнів під час уроку»

№ з/п	Об'єкт вивчення	Висновки з результатів вивчення (які спостерігалися різновиди, типи, чи визначав учитель ці особливості тощо)	Можливі індивідуалізовані впливи для оптимізації психічного розвитку учнів під час уроків
1.	Організованість учнів		
2.	Навчально-пізнавальні інтереси учнів під час уроків		
3.	Система взаємовідносин учнів з вчителями та ровесниками під час уроку		
4.	Вплив уроку на психічний розвиток учнів		
5.	Висновок про повноту реалізації розвивальних цілей уроку, його значення для формування особистості учнів		

Додаток 7

Завдання з психології 4. Методи діагностики та розвитку психічних процесів учнів

Завдання складається з двох частин:

4.1. Обрати один із запропонованих варіантів завдання:

1. Підібрати 2-3 психодіагностичні методики з вивчення розвитку уваги (або пам'яті, або мислення, або мовлення, або сприймання, або уяви) учня.
2. Підібрати 2-3 психодіагностичні методики з вивчення розвитку емоційно-вольової сфери учня.

4.2. Обрати один із запропонованих варіантів завдання:

1. Підібрати 4-5 вправ на розвиток уваги (або пам'яті, або мислення, або мовлення, або сприймання, або уяви) учня.
2. Підібрати 4-5 вправ на розвиток емоційно-вольової сфери школяра.

Результати виконання завдання оформити у вигляді **таблиці:**

Завдання 4,

виконане студенткою (ом) _____групи_____

Методи діагностики та розвитку _____

(вказати психічний процес)

в учнів молодшого шкільного віку

№ з/п	Назва	Короткий опис	Властивості, які вимірює/розвиває	Посилання на джерело
Методи діагностики_____ (вказати психічний процес)				
Прийоми та вправи на розвиток _____ (вказати психічний процес)				

РОБОТА З ЛІТЕРАТУРОЮ

При виконанні завдань студент використовує літературу із посиланням на використані джерела:

1. Дуткевич Т.В. Теорія і практика розвивально-корекційної роботи психолога (Теоретичний курс) : Навч. посіб. Київ: КНТ, 2017. 265 с.
2. Москальова А.С., Москальов М.В. Методи психодіагностики в навчально-виховному процесі: навч. посіб. Київ, 2014. 360с.
3. Палій А.А. Методи діагностики психічного розвитку дітей. Івано-Франківськ, 2013. 430 с.
4. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник/ укладачі М.В.Лемак, В.Ю.Петрище. Ужгород: Видавництво Олександра Гаркуші, 2012. 616 с.
5. Яковенко О.В. Інтелект та мислення. Психологічний практикум: методичний посібник. Ки: ТОВ «НВП ІНТЕРСЕРВІС», 2017. Частина 1. 48 с.
6. Дуткевич Т.В., Савіцька О.В. Навчально-дослідницькі завдання з психології освіти: навчально-методичний посібник. Київ: КНТ, 2024. 324 с.
7. Методичні рекомендації до проходження навчальної практики з психології (для здобувачів вищої освіти спеціальності А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти) /укладач О.В.Савіцька. Кам’янець-Подільський, 2026. 70 с.